

Směrnice ČSOP pro pozemkové spolky

§ 1

Směrnice pro pozemkové spolky upravuje na základě ustanovení stanov ČSOP (§ 18, odst. 8) podmínky pro zřizování a činnost pozemkových spolků (dále PS) a Národního pozemkového spolku (dále NPS).

§ 2 - Pozemkové spolky

1. Funkci PS vykonávají pobočné spolky ČSOP, kterým ÚVR ČSOP prostřednictvím Rady NPS (§ 3 této směrnice) udělí akreditaci. Za obdobných podmínek může ÚVR ČSOP udělit akreditaci i subjektům mimo ČSOP (§ 4, odst. 4.1. této směrnice).
2. ČSOP vykonává funkci Národního pozemkového spolku s celostátní působností (§ 18, odst. 6 stanov ČSOP). Z pozice této funkce ČSOP zastřešuje a koordinuje hnutí PS v ČR, což spočívá zejména v:
 - 2.1. získávání široké podpory pro rozvoj hnutí pozemkových spolků.
 - 2.2. udržování důvěryhodnosti hnutí PS, zejména ošetřováním systému akreditací, řešením případných sporů mezi PS a garancí nezcitelnosti certifikovaných nemovitostí.
 - 2.3. zajištění kvalitních služeb, které potřebují a žádají PS, zejména v oblasti jednání s velkými vlastníky, metodické a právní pomoci, propagaci, jednání se státními orgány, v oblasti mezinárodní spolupráce a případně i finanční pomoci PS.
 - 2.4. zajištění personálního, materiálního, organizačního a finančního zabezpečení hnutí PS.
3. Funkce PS, jakož i NPS spočívá v ochraně a obnově kulturního a přírodního bohatství České republiky prostřednictvím nabývání a výkonu vlastnických nebo jiných práv k pozemkům a stavbám významným z kulturního nebo přírodovědného hlediska (§ 18, odst. 5 stanov ČSOP), a to za podmínek upravených dále touto směrnicí.
4. Vrcholným fórem pro setkávání PS, řešení problémů PS a dalšího směřování hnutí PS je Výroční shromáždění PS. Výroční shromáždění PS se schází 1x ročně. Výroční shromáždění PS je zmocněno přijmout svůj jednací řád.

§ 3 – Rada Národního pozemkového spolku

1. Jako poradní orgán pro problematiku pozemkových spolků ustavuje ÚVR ČSOP 12člennou Radu Národního pozemkového spolku (dále jen Rada). 6 členů Rady je voleno Výročním shromážděním PS z řad akreditovaných PS (s proporčním zastoupením akreditovaných PS z řad ČSOP a mimo ČSOP). Další 2 členové jsou delegováni ÚVR ČSOP. 3 členy společně kooptují volení a delegovaní členové Rady z řad nominujících organizací. Seznam nominujících organizací mají PS možnost změnit každé 3 roky rozhodnutím Výročního shromáždění PS. Posledního člena Rady deleguje Ministerstvo životního prostředí.
2. Mandát členů Rady je tříletý. Každý rok se obměňují 2 členové volení z řad akreditovaných PS. Ze závažných důvodů (dlouhodobá nečinnost v Radě, ukončení činnosti v akreditovaném PS) může Výroční shromáždění pozemkových spolků člena Rady, kterého zvolilo, odvolat i před vypršením mandátu. Členové jmenovaní ÚVR ČSOP mají mandát do konce funkčního období ÚVR ČSOP.
3. Zanikne-li členovi Rady členství před uplynutím jeho funkčního období, bude na jeho místo odpovídajícím způsobem (volbou, delegací nebo kooptací) ustanoven nový člen; jeho funkční období skončí dnem, ke kterému by skončilo funkční období člena, jehož členství v Radě zaniklo.
4. Rada je pověřena ÚVR ČSOP rozhodovat v těchto oblastech: akreditace PS (§ 4), schvalování ochrannářských plánů na lokality vykoupené z prostředků veřejné sbírky Místo pro přírodu (§ 6), poradenství a metodická pomoc PS, propagace, řešení sporů mezi PS, stanovení priorit a strategie rozvoje hnutí PS, stanovení výše akreditačního a certifikačního poplatku, upřesnění podmínek akreditace a certifikace, svolávání Výročního shromáždění PS.
5. Rada působí jako poradní a navrhující orgán ÚVR ČSOP v oblastech: certifikace (§ 5), finanční podpora PS, realizace výkupů pozemků z prostředků veřejné sbírky Místo pro přírodu (§ 6), jednání se státními orgány, mezinárodní spolupráce.
6. Rada předkládá výroční zprávu o činnosti a hospodaření v uplynulém roce Výročnímu shromáždění PS. Schválenou zprávu Rada následně předkládá ÚVR ČSOP.
7. Rada je zmocněna přijmout svůj jednací řád. K jeho přijetí je třeba souhlasu dvoutřetinové většiny všech členů Rady.

§ 4 - Akreditace

1. Smyslem akreditace PS je budovat a udržovat dobré jméno hnutí pozemkových spolků.
2. Akreditace PS uděluje ÚVR ČSOP prostřednictvím Rady. Akreditace má omezenou dobu platnosti.
3. Rada provádí akreditace tímto způsobem:
 - 3.1. Nový uchazeč o akreditaci vyplní žádost, ve které se přihlásí k myšlence a principům PS. Doručení žádosti Radě prostřednictvím Kanceláře ÚVR ČSOP v Praze je zahájen akreditační proces.
 - 3.2. V případě, že žádost obsahuje o formální či věcné nedostatky, které lze odstranit, vyzve Kancelář ÚVR ČSOP uchazeče k doplnění či upřesnění žádosti.
 - 3.3. Zástupce Rady či Radou pověřený zástupce Kanceláře ÚVR ČSOP navštíví před udělením akreditace uchazeče, ověří pravdivost údajů a probere s ním osobně představy o fungování PS, jeho cílech, problémech a představách. O průběhu návštěvy a zjištěních podá Radě písemnou zprávu. Předakreditační návštěva není nutná, je-li uchazeč minimálně jednomu členovi Rady, který není v dané záležitosti ve střetu zájmů, osobně znám.
 - 3.4. Rada posoudí, zda přihlášený uchazeč splňuje kritéria a náležitosti dále uvedené v odstavci 4 tohoto paragrafu. V případě, že uchazeč kritéria a náležitosti nesplní, je mu písemně sděleno odmítnutí akreditace s odůvodněním. Rada rozhodne o udělení či neudělení akreditace nejpozději do 3 měsíců ode dne podání úplné žádosti.
 - 3.5. Rada o akreditaci rozhoduje hlasováním. K udělení akreditace stačí souhlas nadpoloviční většiny přítomných členů Rady. Odmítnutí udělení akreditace na základě bodu 4.5. je možné pouze při výslovném nesouhlasu s akreditací nadpoloviční většiny všech členů Rady. Proti rozhodnutí Rady se nelze odvolat, lze však podat písemnou námitku, o které Rada rozhodne na svém nejbližším zasedání.
4. Kritéria a náležitosti pro akreditaci PS:
 - 4.1. Uchazeč je zaregistrován jako pobočný spolek, spolek, nadace, nadační fond či ústav (ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb.) nebo obecně prospěšná společnost (ve smyslu zákona č. 248/1995 Sb.).
 - 4.2. Uchazeč, který není organizační složkou ČSOP, předloží schválené stanovy nebo jiný zakladatelský dokument (dále jen "stanovy"), ze kterých vyplývá, že hlavním posláním uchazeče je ochrana přírody a krajiny nebo ochrana a obnova přírodního a kulturního dědictví České republiky. Stanovy uchazeče umožňují toto provádět prostřednictvím nabývání vlastnických nebo jiných práv k pozemkům, stavbám a jejich příslušenství.
 - 4.3. Uchazeč má vlastnická nebo jiná práva (věcné břemeno, pronájem, výpůjčka) k pozemku nebo stavbě a jejich příslušenství, jejichž využití je v souladu s principy PS. Akreditovat jako PS lze i uchazeče fungujícího na bázi „sdružení vlastníků“ přírodně, kulturně či historicky hodnotných pozemků a staveb, jestliže má s těmito svými členy písemně uzavřenou dlouhodobou dohodu o společné ochraně těchto nemovitostí. V případě, že se jedná o pozemky a stavby, které jsou současně sídlem uchazeče, záleží na posouzení konkrétního případu Radou.
 - 4.4. Uchazeč předloží Radě jasné cíle a plány na období nejbližších pěti let, ze kterých bude zřejmé, k jakým pozemkům a stavbám (případně typům pozemků a staveb) hodlá PS získat vlastnická či jiná práva. Uchazeč zároveň upřesní, jaký je předmět ochrany pozemků a staveb, ke kterým má vlastnická nebo jiná práva, a jak chce jeho ochranu konkrétně prakticky zajišťovat.
 - 4.5. Uchazeč je schopný naplňovat poslání pozemkových spolků, zaváže se dodržovat Etický kodex pozemkových spolků, přijatý Výročním shromážděním PS.
5. Podmínky pro prodloužení akreditace:
 - 5.1. PS, které již byly v předchozím roce akreditovány, mají povinnost zaslat Radě zprávu o činnosti (dále „zpráva“), jejíž přesné náležitosti a formu Rada v dostatečném předstihu zveřejní. Zpráva musí podat Radě přesné a úplné informace o uskutečněných aktivitách PS v předchozím roce, o hospodaření PS v předchozím roce a přehled o právních či smluvních vztazích k pozemkům, budovám či jejich příslušenství, k 31. 12. uplynulého roku. Součástí zprávy musí být též informace o stavu objektů certifikovaných dle ustanovení § 5 této směrnice, pokud takové pozemky či stavby jsou v péči PS. Rada má právo tuto zprávu či konkrétní informace z ní zveřejnit či jinak využít pro potřeby dalšího rozvoje hnutí PS. PS má dále povinnost uhradit akreditační poplatek na daný rok (viz bod 7), byl-li tento Radou stanoven a nebyl-li z vážných

důvodů pozemkovému spolku odpuštěn. Prodloužení akreditace PS po splnění těchto podmínek je automatické.

- 5.2. V případě, že PS nesplní do 30. 4. daného roku podmínky pro prodloužení akreditace, je akreditace až do splnění podmínek pozastavena. Pozastavena může být akreditace maximálně do konce daného kalendářního roku, poté zaniká.
- 5.3. V případě, že zpráva za uplynulý rok obsahuje formální nedostatky, prodlouží Rada akreditaci podmíněně a vyzve PS k doplnění zprávy a odstranění těchto nedostatků. Jestliže nedostatky nejsou odstraněny do 1 roku, akreditace PS zaniká.
6. Kritéria akreditace je možné změnit pouze na návrh Rady.
7. Udělení (prodloužení) akreditace může být spojeno s akreditačním poplatkem. Jeho výši a způsob úhrady stanovuje Rada.
8. Akreditace zaniká oznámením PS o ukončení činnosti, nesplněním povinností dle §4, odst. 5.2. či 5.3. této směrnice, odejmutím na základě porušení kritérií a náležitostí akreditace uvedených v §4 odst. 4.1., 4.3. a 4.5. této směrnice, na základě porušení kritérií a náležitostí certifikace dle ustanovení §5, odst. 7 této směrnice či opakovaného porušování podmínek pro prodloužení akreditace dle §4, bod 5.1. této směrnice. O odejmutí akreditace Rada hlasuje, k odejmutí je potřeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů Rady.

§ 5 Certifikace

1. Smyslem certifikace pozemků a staveb, případně i jejich příslušenství, ke kterým akreditované PS mají vlastnická práva (dále „objekty“), je zajistit trvalost ochrany těchto vybraných objektů (§ 18, odst. 7 stanov ČSOP).
2. Certifikace uděluje ÚVR ČSOP na základě doporučení Rady. Bez tohoto doporučení nelze objekt certifikovat.
3. Certifikace jsou udělovány natrvalo. Zrušit je lze pouze ve výjimečných případech dle ustanovení odstavce 7 tohoto paragrafu.
4. Certifikace se provádí tímto způsobem:
 - 4.1. Akreditovaný PS ucházející se o certifikaci svého objektu (dále jen uchazeč) vyplní certifikační žádost, ve které se přihlásí k principu trvalé ochrany objektů svěřených do péče PS. Doručením žádosti Radě prostřednictvím Kanceláře ÚVR ČSOP v Praze je zahájen certifikační proces.
 - 4.2. V případě, že žádost obsahuje formální či věcné nedostatky, které lze odstranit, vyzve Kancelář ÚVR ČSOP uchazeče k doplnění či upřesnění žádosti.
 - 4.3. Zástupce Rady či Radou pověřený zástupce Kanceláře ÚVR ČSOP navštíví před udělením certifikace spolu se zástupcem uchazeče objekt navržený k certifikaci, ověří pravdivost údajů a probere s ním osobně představy o péči a cílovém stavu objektu. O průběhu návštěvy a zjištěních podá Radě písemnou zprávu. Předcertifikační návštěva není nutná, je-li objekt navržený k certifikaci minimálně jednomu členovi Rady, který není v dané záležitosti ve střetu zájmů, osobně znám.
 - 4.4. Rada posoudí, zda přihlášený objekt splňuje kritéria a náležitosti dále uvedené v odstavci 5 tohoto paragrafu. Rada dá doporučení ÚVR ČSOP k udělení či neudělení certifikace nejpozději do 3 měsíců od podání úplné žádosti. ÚVR ČSOP rozhodne o certifikaci na svém nejbližším jednání.
 - 4.5. Rada o doporučení certifikace rozhoduje hlasováním, k udělení doporučení stačí souhlas nadpoloviční většiny přítomných členů Rady.
 - 4.6. ÚVR ČSOP na sebe udělením certifikace přebírá zodpovědnost za certifikovaný objekt. Proto může udělení certifikace odmítnout bez udání důvodu.
 - 4.7. O udělení či neudělení certifikace je uchazeč následně vyzooměn písemně.
5. Kritéria a náležitosti pro certifikaci.
 - 5.1. Objekt je ve vlastnictví organizace, která je akreditovaným PS dle podmínek této směrnice.
 - 5.2. Přírodovědná či kulturně-historická hodnota (případně potencionální hodnota) objektu je shledána Radou jako hodná trvalé ochrany pod záštitou NPS.
 - 5.3. Uchazeč upřesní, jaký je předmět ochrany objektu navrženého k certifikaci, doloží jeho regionální, národní či mezinárodní význam, předloží jasné cíle a plány na období nejbližších deseti let, ze kterých bude zřejmé, jak hodlá ochranu objektu konkrétně prakticky zajišťovat a financovat.

- 5.4. Podmínkou platnosti certifikace je vložení předkupního práva, případně věcného břemene ve prospěch ÚVR ČSOP v příslušném katastru nemovitostí.
6. Kriteria certifikace je možné změnit pouze na návrh Rady.
7. Rada navrhne ÚVR ČSOP zrušení certifikace objektu ve výjimečných případech nenávratné ztráty přírodních nebo kulturních hodnot. V případě, že důvodem ke zrušení certifikace byl prokazatelný úmysl či zásadní opomenutí ze strany PS, může Rada odebrat tomuto PS akreditaci.
8. Rada může proces certifikace iniciovat.
9. Udělení certifikace může být spojeno s poplatkem. Jeho výši a způsob úhrady stanovuje Rada.

§ 6 Kampaň (veřejná sbírka) Místo pro přírodu

1. ČSOP je vyhlášovatelem veřejné sbírky Místo pro přírodu, jejíž cílem je shromáždění finančních prostředků na výkupy přírodně cenných, ohrožených a potenciálně přírodně cenných pozemků a náklady s těmito výkupy souvisejícími.
2. Navrhnout pozemky k výkupu mohou akreditované PS. Navrhnout pozemky k výkupu mohou též organizace dosud neakreditované jako PS za předpokladu, že současně s návrhem na výkup podají žádost o akreditaci, splňující všechna kritéria dle §4 bodu 5 této směrnice s výjimkou bodu 5.3. V případě schválení takové žádosti Radou vstoupí akreditace PS v platnost až poté, co bude uskutečněn příslušný výkup.
3. Návrh k výkupu musí být podán písemnou formou a musí obsahovat údaje stanovené Radou. Rada může před projednáním výkupu požadovat jakékoli doplnění či upřesnění žádosti. Zástupce Rady či Radou pověřený zástupce Kanceláře ÚVR ČSOP navštíví před projednáním výkupu spolu se zástupcem navrhovatele pozemek navržený k výkupu, ověří pravdivost údajů v žádosti a probere s ním osobně představy o péči a cílovém stavu pozemku, případně o možnosti lokální kampaně (viz bod 6). O průběhu návštěvy a zjištěních podá Radě písemnou zprávu. Tato návštěva není nutná, je-li pozemek navrhovaný k výkupu minimálně jednomu členovi Rady, který není v dané záležitosti ve střetu zájmů, osobně znám.
4. Rada posoudí návrh z hlediska významu pozemku, perspektivy zachování jeho hodnot vzhledem ke vnějším vztahům i finanční přiměřenosti, výkup poté doporučí či nedoporučí ÚVR ČSOP. Rada může doporučení výkupu spojit s podmínkou zajištění části finančních prostředků nutných na výkup lokální kampaní.
5. Rada o doporučení výkupu rozhoduje hlasováním, k udělení doporučení stačí souhlas nadpoloviční většiny přítomných členů Rady.
6. Pozemkový spolek, pořádající v rámci veřejné sbírky Místo pro přírodu lokální kampaň, je povinen striktně dodržovat veškerá pravidla kampaně, stanovené Radou, a podmínky plynoucí ze zákona o veřejných sbírkách.
7. Vlastníkem vykoupených pozemků je ÚVR ČSOP, navrhující pozemkový spolek následně přebírá o tyto pozemky veškerou péči. Správa pozemků vykoupených v rámci kampaně Místo pro přírodu je dostačujícím právním vztahem k udělení akreditace dle § 4, odst. 4.3. Pozemky vykoupené v rámci kampaně Místo pro přírodu jsou stanovami ČSOP (§ 20, odst. 3) prohlášeny za nezczitelné – o změně vlastnictví těchto nemovitostí může ve výjimečných případech rozhodnout pouze Sněm ČSOP.
8. Pozemky vykoupené v rámci kampaně Místo pro přírodu se považují automaticky za certifikované.

§ 7 Přejídná ustanovení

1. PS zřízené v minulosti jiným právním subjektem, než je uvedeno v § 4, odst. 4.1. této směrnice, a akreditované dle tehdy platné směrnice, jsou nadále při splnění ostatních náležitostí akreditovanými pozemkovými spolky.
2. Dnem schválení této směrnice se ruší předchozí Směrnice ČSOP pro pozemkové spolky.

Směrnice schválena Ústřední výkonnou radou ČSOP dne 9. 10. 2010,
v aktuálním znění 3. 10. 2021